

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΤΖΟΕΛ & ΙΘΑΝ
ΚΟΕΝ

ταχυδρόμος

9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2010

515

ΤΑ ΤΡΟΜΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ
ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ

Φάκελος ΟΛΑ ΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΡΕΤΕ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΧΟΣ Αποστολή ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛ ΜΑΚΑΡΤΝΕΪ

Η σχέση του με την τέχνη μετράει τρία τουλάχιστον μεγάλα κεφάλαια. Τη συντήρηση έργων, την οποία ασκεί από το 1993. Τη δημοπρασία Ελλήνων καλλιτεχνών στο Sotheby's: Χατζηκυριάκου-Γκίκα, Μοραλη, Λύτρα, Γαϊτή, Τέση, Τσιγκου. Και τις σπουδές στο σχέδιο και στο χρώμα, όπου είχε την ευκαιρία να διδαχτεί από τον Γιάννη Τσαρούχη. Μας το υπενθυμίζει ένα σχέδιο του πολυσιχιδούς καλλιτέχνη σε μια γωνία του γραφείου.

ΜΗΝΑΣ ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΗ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ:
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΒΟΥΤΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο άνθρωπος που σώζει τα έργα τέχνης

Μεγάλωσε σε ένα σπίτι με αντίκες. «Είχα πάντα μια διάθεση

διερεύνησης», θα πει. Διατηρούσε παιδιόθεν μια καλλιτεχνική έφεση στη ζωγραφική, απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορέσει να ασχοληθεί αργότερα στη ζωή του με τη συντήρηση. Από το 1993 διατηρεί έναν από τους πιο γνωστούς οίκους συντήρησης στην Ελλάδα. Έχει συνεργαστεί με τον οίκο Christie's, όταν υπήρξε παράρτημα του οίκου στην Ελλάδα, διοργανώνει συχνά διαλέξεις προληπτικής συντήρησης, καθώς επίσης ασχολείται και με το στίσιμο μουσείων και εκθέ-

σεων. Ένα τέτοιο παράδειγμα αποτελεί η οργάνωση της συλλογής του μοναστηριού της Παναγίας Τουρλιανής στη Μύκονο. Από τα χέρια του έχουν περάσει ζωγραφικοί πίνακες, αντικείμενα από ξύλο, μάρμαρο ή πηλό, χαλιά. Έχει ταξιδέψει για την αποκατάσταση οροφωγραφιών νεοκλασικών κτιρίων, τέμπλων μοναστηριών και τοιχογραφιών εκκλησιών. Η άποψή του για τη σύγχρονη τέχνη και το χρηματιστήριό της, τα κάλπικα έργα, την ιστορία που βρίσκεται κρυμμένη στα αμέτρητα μοναστήρια και το φιλότεχνο ένστικτο που μας οδηγεί σε συλλογές, τις εκθέσεις, ακόμη και την οικιακή χρήση έργων τέχνης, δεν μπορεί παρά να έχει ενδιαφέρον. ►

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ

Ο Μηνάς Χατζηχρήστου διατηρεί από το 1993 έναν από τους πιο γνωστούς οίκους συντήρησης έργων τέχνης στην Ελλάδα.

Υπάρχει αντικειμενική αξία στην τέχνη; Ένας εξωγενής παράγοντας που

επιπράσσει μια μετοχή στην Ασία μπορεί να αναταράξει το παγκόσμιο σύστημα. Στην τέχνη δεν συμβαίνει κάτι τέτοιο. Ίσως μόνο στην περίπτωση που στην αγορά κυκλοφορήσουν πολλά πλαστά έργα – και πάλι, ωστόσο, η συνείδηση αφορά στον καλλιτέχνη που αντέγραψαν. Ένας καταξιωμένος καλλιτέχνης αποτελεί πάντα σίγουρη επένδυση. Πολλοί χρηματιστές, τραπεζικοί οργανισμοί και επιχειρηματίες είναι συλλέκτες χωρίς να διαθέτουν τα έργα προς έκθεση.

Η ελληνική αγορά εντάσσεται στο χάρτη της παγκόσμιας τέχνης; Ένας Έλληνας ζωγράφος θα πουληθεί καλύτερα εδώ ή σε μια δημοπρασία Ελλήνων απ' ό,τι μεμονωμένα σε μια ξένη αγορά. Δεν έχει να κάνει με την ποιότητα του έργου. Αυστικώς, ο μέσος Έλληνας δεν έχει τη γενική παιδεία του μέσου Σουηδού ή Γάλλου. Δεν είμαστε συλλέκτες τεσσάρων-πέντε γενιών. Ένα νέο, διευρυνόμενο κοινό που ασχολείται, ενημερώνεται και ψάχνει αποτελεί ένα ενθαρρυντικό δείγμα.

Πόσο εύκολο είναι να αντιληφθεί κάποιος ένα πλαστό έργο; Η εξέλιξη της τεχνολογίας βοηθά και τους συντηρητές και τους πλαστογράφους, αλλά σε μια σχέση αντίστροφη. Η τεχνική γήρανση, μέθοδος που χρησιμοποιούν οι πλαστογράφοι, κάνει το έργο να φαίνεται παλιό. Γι' αυτό απαιτείται ιδανικά η διασταύρωση ενός ιστορικού τέχνης και ενός συντηρητή.

Το γνήσιον της υπογραφής τι ρόλο παίζει; Πέρα από τα έργα που έχει δημιουργήσει και υπογράφει ο ίδιος ο καλλιτέχνης, υπάρχουν έργα τα οποία έμειναν ανυπόγραφα και υπογρά-

φθηκαν μεταγενέστερα από άλλους, καθώς και έργα παραγωγής μαθητών του καλλιτέχνη, τα οποία τελικά υπέγραψε ο ίδιος. Και στις δύο περιπτώσεις τα έργα είναι αυθεντικά, απλώς χρειάζεται έρευνα για να διαπιστωθούν αυτές οι λεπτομέρειες. Πρόκειται για τη διαφορά του «φέρει υπογραφή» από το «είναι υπογεγραμμένο» που αναγράφεται σε καταλόγους.

Η καλλιτεχνία αρχαίων μπορεί να περιοριστεί; Ο ιδιοκτήτης σφειλεί να δηλώνει την κατοχή αρχαίων κλασικής περιόδου ή βυζαντινών έργων στην αρμόδια εφορία του υπουργείου Πολιτισμού. Μια τέτοια κίνηση προστατεύει τον κάτοχο σε περίπτωση κλοπής αλλά και στην περίπτωση που θέλει να τα πουλήσει ή τυχόν ελεγχθεί για αυτά.

Για κάποιον που δεν μπορεί να αγοράσει πρωτότυπη τέχνη τι θεωρείτε καλύτερο: να αγοράσει αναπαραγωγές ή να έχει έναν πίνακα κεντητής Τσιγγάνας ή καπετάνιου; Είναι καλύτερο να έχεις κάτι πρωτότυπο από μια αντιγραφή. Συνεπώς, προτιμώ το κεντητό από μια αρίσιν. Στους δρόμους βλέπουμε παντού αφίσες και πινακίδες. Γιατί να τις έχουμε και στο σπίτι; Όσοι θέλουν κάποιο έργο θα μπορούσαν να εμπιστευτούν νέους ανερχόμενους καλλιτέχνες, να ζήσουν κοντά στο αυθεντικό. Μπορούν να αγοράσουν λιθογραφίες μεγάλων καλλιτεχνών που είναι οικονομικές.

Πώς μπορεί να ζήσει περισσότερο ένα έργο; Εξαρτάται από τα στοιχεία κατασκευής του, τις πρώτες ύλες, αν έχει βιαστεί ο καλλιτέχνης να στεγνώσει τα έργα για να τα πουλήσει. Από 'κει και πέρα, παίζει ρόλο η θερμοκρασία, η υγρασία και ο φωτισμός του χώρου στον οποίο βρίσκεται, αν θα το αγγίζουν χέρια, αν θα κινούνται γύρω του, αν ο χώρος θα βρίσκεται στο κέ-

“
Ακόμη και το ανθρώπινο χέρι μπορεί να βλάψει το έργο ή το κραγιόν απ' τα φιλιά στις εικόνες και η κολόνια με την οποία τις “καθαρίζουν”
”

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ

«Συντήρηση δεν σημαίνει ανακαίνιση», τονίζει ο Μηνάς Χατζηχρήστου. Ο συντηρητής δεν περνάει καινούρια χρώματα, αλλά καθαρίζει την οξειδωση, ώστε τα χρώματα να γίνουν πιο ζωντανά.

ντρο της πόλης. Είναι τόσο πολλοί οι παράγοντες φθοράς. Σίγουρα όλα επιδέχονται βελτίωση, όμως τίποτα δεν αντιστέκεται στο χρόνο. Και δεν πρέπει να τα κάνουμε καινούρια. Η συντήρηση δεν είναι ανακαίνιση. Δεν περνάμε καινούρια χρώματα, απλώς καθαρίζουμε την οξειδωση, έτσι ώστε τα χρώματα να επανέλθουν στην πραγματική τους διάσταση, να γίνουν πιο ζωντανά. Δεν κλείνουμε τις τρύπες από σαράκι. Σταματάμε τη φθορά και σε όλα αυτά μας βοηθά η εξέλιξη της τεχνολογίας. Μπορούμε πλέον, με φωτογραφικές μεθόδους, να δούμε τι υπάρχει κάτω από το ζωγραφικό έργο, να μεταφέρουμε το πά-

νω στρώμα προκειμένου να αποκαλυφθεί το υποκείμενο. **Ποιο είναι το πιο δύσκολο έργο που σας έχει ανατεθεί;** Κάθε έργο και κάθε υλικό έχουν τις δικές τους δυσκολίες και ιδιαιτερότητες. Ένα δίπλωμα πανεπιστημίου, ένα οικογενειακό κειμήλιο, ένα τραπέζι που το είχε φτιάξει ο παππούς κάποιου. **Πόσο μπορεί να στοιχίσει μια συντήρηση;** Παλιότερα αποτελούσε πολυτέλεια. Δεν είναι μια φτηνή εργασία, αλλά δεν είναι και ακριβή όταν πρόκειται για την παράταση ζωής που δίνεται σε ένα έργο το οποίο έχει οικονομική ή συναισθηματική αξία. Σίγουρα δεν αφορά μόνο στους πλούσιους.

Πολύς κόσμος διατάζει να επισκεφθεί μια έκθεση τέχνης διότι δεν μπορεί να κινηθεί άνετα στο χώρο... Έχετε δίκιο. Το θέμα είναι ο κόσμος να μπαίνει στα μουσεία. Γι' αυτό υπάρχουν εκπαιδευτικά προγράμματα, προκειμένου να εξοικειώνεται ο κόσμος με το χώρο. Αν μπουν, θα μάθουν, θα ακούσουν, θα εξασκηθούν και θα πάνε να φοβούνται τι θα πουν οι άλλοι.

Σκεφτείτε πως η Εθνική Πνακοθήκη κλείνει καθημερινά στις 15:00, ενώ την Κυριακή στις 14:00. Είναι σαν το μουσείο να γυρίζει την πλάτη στον πολίτη. Η διεύθυνση του ωραρίου πρέπει να απασχολήσει τους ανθρώπους του υπουργείου. Το Μουσείο της Ακρόπολης, βέβαια, δείχνει ένα νέο δρόμο. Ένα εξαιρετικό μουσείο με άψογη παρουσίαση.

Η βιωματική σχέση που αποκτά ο επισκέπτης με τα εκθέματα ή το διάχυτο φως δεν τα πληγώνει; Η υπεριώδης ακτινοβολία επηρεάζει περισσότερο το χρώμα απ' ό,τι το γυμνό μάρμαρο. Το ανθρώπινο λιπαρό χέρι είναι εκείνο που μπορεί να βλάψει το έκθεμα. Το μάρμαρο, ως πορώδες υλικό, απορροφά ό,τι το αγγίζει. Βρόμικα, βανδαλικά, βέβηλα χέρια μπορούν να προκαλέσουν ζημιά.

Τα φιλιά στις εικόνες; Συναντάμε συχνά συλλογή χρωμάτων κραγιόν, η οποία αλλοιώνει αισθητικά την εικόνα αλλά δημιουργεί και πρόβλημα στη δομή του έργου, καθώς μπορεί να απορροφηθεί μέσα από το βερνίκι. Αυτό που προτείνουμε είναι να προστατεύεται η εικόνα με μια κορνίζα. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που «καθαρίζουν» μια εικόνα με κολόνια ή σκουπίζουν τις εικόνες με λάδι για να αφαιρέσουν τη σκόνη – κίνηση που προσφέρει γυαλάδα αλλά ουσιαστικά καταστρέφει την εικόνα. ■